

Stygge Krumpen tours

Stygge Krumpen (ca. 1485-1551) var en dansk biskop. Han var søn af Jørgen Krumpen til Skøttrup og Anne Styggesdatter Rosenkrantz. Han blev født på Skøttrup Hovedgård, nuværende Trudsholm, mellem Havndal, Randers og Hadsund.

Stygge Krumpen immatrikuleredes 1507 ved universitetet i Greifswald som baccalaureus artium og clericus i Børglum stift (hvor hans morbror Niels Stygge(sen) Rosenkrantz var biskop). Endnu samme år blev han magister.

I 1505 blev han immatrikuleret ved universitetet i Rostock og før 1513 magister. Han fik i 1514 præsentats på Tranebjerg Kirke, blev i 1515 kongelig sekretær og fik i 1514 ventebrev på det første ledige prælatur i Jylland.

Stygge Krumpen blev den sidste katolske biskop af Børglum i Vendsyssel fra 1519 til 1536, og var mere herremand end en kirkens mand som levede et frit og lystigt liv på Børglum, blandt andet sammen med Bonde Due Munks ekshustru Elsebeth Gyldenstjerne, fra Voregaard Slot, som var Stygge Krumpens vedsoverske, det vil sige elskerinde.

Som biskop på Børglum Stift havde Stygge Krumpen en speciel tilknytning til Børglum Kloster og de omkringliggende kirker som Skallerup Kirke og Maarup Kirke.

Sæby var som købstad en vigtig handelsby for den indflydelsesrige bisp, da han som noget helt usædvanligt var ejer af købstaden.

Stygge Krumpen tog desuden bosiddelse på Voergård Slot sammen med Elsebeth Gyldenstjerne i 16 år og benyttede Sæbygaard som jagtslot. Derfor fik biskoppen også en ganske speciel relation til Sæby Kirke, hvor man kan se nogle interessante malerier af biskoppen.

Han var i eftertiden ikke vellidt, men blev betegnet som pengegrisk og trættekær.

Han deltog i sammensværgelsen mod Christian 2. i 1522 og blev fængslet ved starten af reformationen og afsat i 1536.

I en periode delte han fængsel med Christian 2. på Sønderborg Slot, han blev igen frigivet i 1542.

Dag 1:

Tranebjerg kirke på Samsø

Vi sætter os godt tilrette i bussen og kører til Hou, og kører om bord på færgen til Samsø. Efter godt 1 times sejlads ankommer vi til den smukke kattegat-ø, og kører til Tranebjerg Kirke, hvor Stygge Krumpen en tid var sognepræst.

Vores historiefortæller er sognepræst Johannes B. Glenthøj

Tranebjerg Kirke

Den smukke gamle hvidkalkede kirke med sit vældige middelaldertårn ligger højt hævet på Tranebjerget i den nordligste udkant af sognet! Denne placering skyldes muligvis en tidligere tilknytning til Tranebjerggård, der kan have været Samsøs administrative centrum.

Lige inden for kirkens gitterport, ses den gamle tiendelade, opført ved middelalderens slutning, hvor tiendekornet blev opbevaret.

Portal, tiendelade og et stykke kirkegårdsmur vest for laden er fredet i klasse A under Nationalmuseet

Trudsholm Gods

Trudsholm Allé 10

Havndal

Chr. F. la Cour

tel: 86 47 03 22

Efter et par timers ophold i Tranebjerg kører vi tilbage til færgen, og turen går tilbage til Hou, hvorfra vi kører nordpå til Trudsholm Gods, hvor Stygge Krumpen blev født, her vil indehaveren Christian la Cour tage mod os.

Den er kendt tilbage til 1381, hvor den lå halvanden kilometer længere mod nordøst for de nuværende bygninger. Et voldsted viser stadig den oprindelige beliggenhed. Den hed engang Skøttrup hovedgård.

Stygge Krumpen (1481-1569) gjorde fra ca. 1514 tjeneste i kancelliet som kgl. sekretær og synes særlig at have haft med sager vedrørende Vendsyssel og med kong Christian 2. økonomiske dispositioner til krigen mod Sverige.

For sin tjeneste fik han efterhånden gode præbender: Tranebjerg kirke på Samsø, et kanonikat i Århus og Helligåndshospitalet, regnskabsprovstiet Skallerup i Vendsyssel og sluttelig bispestolen i Børglum.

Mariager

Guide:

Da han (som andre bisper) blev afsat af kongen førtes Stygge Krumpen til Sønderborg slot og blev således fange sammen med Christian 2. Efter et forlig i Odense i 1542 kom han på fri fod og fik Asmild kloster i len, hvor han døde og blev begravet i Mariager, hvor han sammen med broderen Otte Krumpen havde stiftet et kapel ved klosterkirken

Mariager Kloster var sammen med klostret i Maribo de eneste i Danmark, som tilhørte Birgittinerordenen. Efter klosterets nedlæggelse blev kirken almindelig sognekirke for Mariager by.

Voergaard Slot

Voergaard Slot er et skatkammer af oplevelse. Slottets ældste del kan dateres til 1481 og det yngste til 1590.

Bag den brede voldgrav og de metertykke mure findes landets smukkeste renæssanceslot med den fineste private kunstsamling og mest uhyggelige spøgelseshistorier om den herskesyge slotsfrue Ingeborg Skeel.

Fra 1519 til 1536 havde Stygge Krumpen slottet, hvor han ofte opholdt sig privat med Elsebeth Gyldenstjerne, og havde her et godskontor, hvor han blandt andet opbevarede brevkisten, der desværre gik tabt, da Voergaard blev nedbrændt under Grevens Fejde.

I 1955 købte den dansk-franske greve Ejnar Oberbech-Clausen slottet. Han blev født i Nyborg som søn af en isenkræmmer og gjorde karriere i Frankrig og i den katolske kirke. Han blev Rigsgreve af Rom. Han giftede sig med en datter af den franske kirurg Jules-Émile Péan, der opfandt péné-tangen. Hun var enke efter grev Chenue-Lafitte, og fra disse to familier stammer størstedelen af den rige og enestående kunstsamling, der nu forefindes på Voergaard.

Kunstsamlingen omfatter værker tilskrevet Francisco Goya, Peter Paul Rubens, Raphael, E. Greco, Watteau, Frans Hals samt møbler fra Ludvig 14., Ludvig 16. Og Marie-Antoinettes eje. Desuden møbler og et glasservice med Napoleons monogram indgraveret.

Blandt de kostbare møbler kan nævnes to skænke fra Ludvig 14.s tid. Der findes tilsvarende på Versailles og p Louvré.

Dag 2:

Sæby kirke

Efter en god nats søvn og morgenbuffeten, tager vi hul på en endnu oplevelsesrig dag.

Vi besøger Sæby Kirke der er Vendsyssels smukkeste købstadskirke, hvor Stygge Krumpen, og hans morbroder Niels Stygge Rosenkrantz bl.a. opførte bla. sideskibet til Sæby kirke, med de smukke kalkmalerier, samt skænkede altertavlen, hvorpå de to selv er afbilledet, sammen med Elsebeth Gyldenstjerne.

Stygge Krumpen flyttede også Børglum bispestols domprovst til Volstrup kirke, der hørte under Sæbygård.

Sognepræst Keld Skovgaard vil vise rundt, og fortælle om denne enestående og smukke kirke.

Herregården Sæbygaard - Stygge Krumpens jagtslot

Herregården Sæbygaard ligger lige uden for Sæby, var dengang en stor bindingsværksgård, og det var her bispen opholdt sig, når han tog imod handelsforbindelser i købstaden Sæby eller skulle besøge byens kloster eller når han holdt sine storejagtselskaber i de omkringliggende skove, hvor der var et rigt dyreliv med efterfølgende jagtmiddage.

Sæbygård tilhørte i middelalderen Børglumbisperne, og efter den tids smag, er herregården placeret på et kvadratisk voldsted, hvortil der kun var adgang over en vindelbro af træ.

Volstrup Kirke

Den bære præg af tilhørsforhold til Herregården Sæbygård.

Kor og skib er opført i senromansk tid af teglsten, den rundbuede norddør samt nogle vinduesoverligger og skråkantsoklen af granit er enkeltheder, som stammer fra senromansk tid.

Vrejlev kloster og klosterkirke

Fru Holst

Vrejlev Kloster er et tidligere nonnekloster og hovedgård, som stammer tilbage fra 1200-tallet.

Det fungerende som nonnekloster under præmonstratenserordenen, (de hvide brødre) indtil reformationen i 1536.

Året for dets oprettelse er ukendt, men det var formentlig grundlagt som datterkloster af munkeklosteret Børglum Kloster, hvorfra en broder 1215 var sendt ti Rom for visse anliggendes skyld og næste år fra ordenens hovedkloster i Prémontré medbragte en påmindelse om ikke at optage søstre. Formentlig har Vrejlev Kloster ikke da været oprettet, men 1254 var klostret i funktion.

I spidsen for nonnerne stod en priorinde, og en prior administrerede klosterets gods, en munk fra Børglum Kloster.

Ved reformationen inddrog kronen, allerede på Frederiks 1.s tid havde børglumbispen Stygge Krumpen det i værge.

Vores værtinde er Kirsten Blichert, der vil vise rundt og fortælle om det helt forunderlige sted.

Børglum Kloster

Vi fortsætter vores tur til Børglum Kloster, hvor Stygge Krumpen sad som den sidste katolske biskop af Børglum i Vendyssel fra 1519 til 1536. Det var Frederik 1. som i 1525 gav Stygge Krumpen brev på det daværende provsti Børglum.

Han var mere herremand end en kirkens mand og levede et frit og lystigt liv på Børglum, blandt andet sammen med Bonde Due Munks ekshustru Elsebeth Gyldenstjerne, fra Voregaard, som var Stygge Krumpens vedsoverske (dvs elskerinde).

Børglum Kloster i dag En af de ejendommeligheder ved Børglum Klosters historie, der stadig undrer historikerne, er, at dette middelalderlige magtcenter aldrig udviklede sig til en regulær by med borgerskab, købmænd og handelshuse, som ellers var en vigtig del af de øvrige danske bispers økonomiske grundlag. Hvis vi ser på udviklingen ved de andre bispesæder i det nuværende Danmark: Viborg, Århus, Ribe, Odense og Roskilde, så opstod der alle disse steder en storby, hvorimod både den omfattende

bebyggelse og det store befolkningstal ved Børglum skrumper ind til kun at omfatte den nu ensomt beliggende herregård på toppen af bakken.

Børglum Kloster Café

I den gamle vognport er der et Besøgscentret indrettet cafe. Her får vi frokostenretning eller frokostbuffet, bestående af lokale råvarer, med øl, vand og vin inden hjemturen til Fyn.

Pris pr .person 2914 kr. (Med 35 personer)

Kontakt:

Chris Kraft-Christensen
mob 30 32 65 81
mail-info@chriskraft.dk

Ruten i kilometer:

Odense – Hou: 138 km

Hou – Samsø 28 km lang sejlads (1 time og 15 minutter)

Samsø – Hou: 28 km (1 time og 15 minutter)

Hou – Havndal: 106 km.

Havndal - Mariager : 14,7 km

Mariager – Voregaard: 106 km

Voregaard – Sæby: 16,8 km

Sæby – Vrejlev Kloster: 36,2 km

Vrejlev Kloster – Børglum Kloster: 13,7 km

Børglum Kloster – Moseby: 31,1 km

Moseby - Asmild Klosterkirke: 118 km

Asmild Klosterkirke – Odense C: 167 km

Total: 778 km.